

ПАРТАЙКИ АМЫДЫРАЛ

Идей-теоретиктиг бедик деннелге эгелээн

Тес-Хем районунун партия болгаш комсомол чырымышынын четкинеге өөредилге чылы октябрь 1-ден эгелээн. Районунун партия, комсомол органдарынын чырымышына политшколаларга, бөлгүмнөргө баштайгы кичээлдер организастыг болгаш идея-теоретиктиг бедик деннелге өрткөн, коммунистер, комсомолчулар болгаш партия келжигүнү арасында диндикчилер өөредилге программасынын бирги темаларынын тайыбырын диданнаар.

Баштайгы кичээлдер «Ак-Эрик» колхозта партия төөгүзү өөренер 20 кичи диндикчилердин бөлүмү болгаш Берт-Даг шкolasында педагогика өртемнери өөренер бөлүмгө организастыг эгелээн. Ам ол бөлүмгө 2—3 кичээлдер эркилден. Бөлүмнөрдө баштайгы кичээлдеринде СЭКП райкомунун секретарлары болгаш өскө-даа ажыдакчылары олурушкан. Олар СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун түннөдөринин болгаш районунун партия органдарынын сорулгаларынын дугайында тайыбырыг беседаларын чоруткан.

Коммунистерден негелдени күштөлдирер

Бик-Хем районунун «Тилелге» колхозунда партия өге организастыгынын Баян-Хем участка партия бөлүмүдө (организастыгы эм С. Шарая) 21 коммунистер азы парторганизациянын бүтү келжигүнөринин 70 ачкы тузуу ажыдап турар. Инда колхозтун хой фермасында болгаш өрөгүдө бригадалык ажыдакчылар боттарынын мурнакчы үлөргө-чегеде өскөлдөрү өргүзүп турар коммунистер хой.

Чжэе, коммунист эм Дон-Хуураа колхоз дову 1956 чылдан бээр кылым белгеш, оң чаш талун чыл бүрүдө мени ан база дүк кырылалдыга багай арасы өргүзүп чыды алган. Бо чылым ол 412 хойлаа 415 хураганнары өскүргөн, хой бүрүздөн 2,1 кг дүктү ыргып алган. Өшкү казарчыны коммунист эм С. Бүрүкө анайлары чыл бүрүдө мени өскүргүп турар. Ниятинин мал ажылыга быжыг чен суртуну тургузар таланы-биле партия бөлүү участкастун малчыларынын күжүн база өки организастаан. Коммунист эм С. Адыа баштаан эвено Баян-Кода 47 улуз сарааттарын

«Комсомолчу чыылдага—6 миллиард рубль

Бистин Төрөөн чүртүстүгүн анык патриоттары кыналга болгаш камыг чорук дөш социалисттар чарышка киргеш, 1957—58 чылдарында дүргүзүлдө комсомолдун

бүтү-өшкө чыылдагына октябрь 17-ге чедир 6 миллиард 705 миллион 300 муң рубльди киртеш.

НОМ ҮНДҮРҮЛГЕЗИНИН ХЕРЭЭН БЕДИК ДЕННЕЛЧЕ

Областын ачкы-агыл болгаш култура тургузушкунунун сорулгалары-биле дүштүр Тыванын ном үндүрер чери номнар, брошюралар болгаш плакаттар үндүреринин база алардын шынары өскүргөдөгү таланы-биле чыл келген тулум-на азын ажыдакчы чорудуп турар.

Областын ном үндүрер черинин сорулгалы болза ном, дептер таланы-биле совет улустун өзүп турар агеделерин хандырып болур. Иандыгы бистин номнарында болгаш брошюраларында ачкы-агылдары, инженер-техниктиг ажыдакчыларын, өр, херөөн колхозчулары болгаш өскө ачкы-агылдын механизаторларынын ачкы-агыл дүржүлгө, бүш-агылчы арааттарын култура-амыдырал туртууга тодогай өргүстүгөн турары чүгүдө сорулгаларынын бирөөзи болур.

Сонгу-Осетия АССР. Салонун полиметалл рудалары чери дагыл бедик черде турар. Ону бурун шагала ажиткан. Бедик дагыл таварты асфальттал кыла чазалыг оруктан Салонун руда эргеленине тову Мизур хоорайжышка чедө бээр. Дөрт жүдиктерден келген рудаларын арылган сайырангайлар фабрика мыда бар. Мыда бүгү-ле ажыдакчы механизастаан.

Россияже «Искраның» оруу

Львов. (СЭТА). Мюнхенден, Женевадан, Берлинден, Лондондан болгаш Парижтен Ленинни «Искраның» болгаш искрачы номнары Россияже олап дамчылар таланы-биле Львов хоорай бир кол черверин бирөөзү болуп турган дээрин келжиреп турар азын даш чаш документиери В. И. Ленинни Төп музейинин Львова салбырынын эртем ажыдакчылары А. М. Шемет болгаш Н. М. Воложин олар Львовтун, Киевтин база Москванын архивтеринен тып алганар.

Эзөн үр үдө Львова чүртүп турган болгаш «Искраның» төлөзүп турган И. Басовскийнин (партия таланы-биле өскү шолмаз «Дементьев» «Искраның» редакциясыче — Владимир Ильич Ленинге чагааларында: «Львов,

Чарнецкий кудумчу, № 26» (амыдырал болгаш Ленинни дөш адрес бар болуп турар. Мында да өскү ачкы-агыл Шевичено аттыг эртем таланы-биле өскү ачкы-агыл болгаш искрачы номнары Россияже олап дамчылар таланы-биле Львов хоорай бир кол черверин бирөөзү болуп турган дээрин келжиреп турар азын даш чаш документиери В. И. Ленинни Төп музейинин Львова салбырынын эртем ажыдакчылары А. М. Шемет болгаш Н. М. Воложин олар Львовтун, Киевтин база Москванын архивтеринен тып алганар.

Кызымаккай колхозчу

Сут-Хем районунун «Ишкы» колхозунун келжигүнү 65 харыг Шымыр төрөөн колхозунун ачкы-агылны быжыгыларынга бодуну үлүүн кирип, өскөлдөрү тула чок ажыдап турар. Каш чыдар дүргүндө Ишкынын кашыла оруктары таварты тулук мыжы сөөртүр байтык, хары-даа олап артыжары кончуг берге тургаа.

Аргельдин баштаар чери оруу тулунага ажыдаар тускай эвеноу тургускан, оң удуруткучунага ажы-агыл дүржүлгө мергежилди Шымырал ирейн томуйлаан. Шележе, Адым-Ишкынын Соорже чоруткан азы оруктары калберти казып, чаап кылар дугайында бодунун боданын өөрү-биле сүмөлөшөп, Шымырал оруктарын

кыдыртып өгөзөп. Баштайгы үдө кырган колхозчунун планынга чигинишкениннен эвөн арасы турган. Мында эвено келжигүннери боттарынын күзөлин эчизинге чедиргенер. Ниятинин чылы 20 ачкы ки черинде орун казып, эвөн каш өвөрүлгөргө кылым тургаш, эвеночулар машина орун үндүргөнөр. С. КОМБУ.

Кышка үлөгерлиг белеткенер

Малды хүр кыштагыдырынга

ШУЙ. (Телефон-биле). Бай-Таб-га районда «Мурнакчы» колхоз бо чылым мал өстүреринин планын чегинишкенин күтүстөп. Ол мыкаш күрүгө өт, дүк болгаш сүт белеткөөр хүлөргөлиг колхоз база чогутур өйүдө күтүстөп.

«Мурнакчы» колхоз бо чылым шөөр малын 39 кезек кылдыр, кылыстыг бод малын 5 кезек черге, чылымын 2 колдан кыштагыдырын планнап турар. Боттарынын кылыстарында кажааларын үтүмөк септелгелерин кылыстынга мажчылар иделейтип киришкен. Ол мыкаш колхозтун тулук бригадалык 8 кичи составтын эвено эм Санчы-содуну удуруткучаны-биле септелгелерин чедимшикенин чорудуп турар.

Малды чылыг, тодул болгаш хүр кыштагыдырынга белеткөөр ажыдакчылар узам-на калдыгып турар. Мал чегинери белеткөөрүнүн планын колхоз чогутур өйүдө күтүстөп. Бо чылым 1300 тонна ситен планын орунуга 1325 тоннаны сарааттап алган, 670 тонна ситосту саган, 400 тонна савадны белеткөөн.

Белеткөөтүнгө мал чегинеринин эвөн хууу кыштагылар чынык. Индыг болза-даа, кылым мал чегини удуур сөөртүр, ажыла чаргымын кылым бодурбас сорулга-биле мыкашты мракта белеткөөтүнгө ситеннери кыштагыларга чокшунуу хемчегелерин база организастап турар. Ол мыкаш бар мал чегини планын чаргыдырынга, оларын чоп ажыдакчылар графияны кыштын абларынга камаарыштыр туртуруп турар.

Бирги фермада

Барыш-Хемчик районунун «Болшевик» колхозунун бирги сүт-баран фермасы сентябрь төңүзүгө чедир 62 тонна сүттү саап азыр тургаш 66 тоннаны саган. Сентябрьнин иштинде чүгө 10 хонукта сааныч С. Дюпка бодунга быжыгылаан 13 инектеринден 904 кг, С. Селин—903 кг, С. Дүктү-

кыме —902 кг сүттү саап алганар. Ферманын коллективин 40 тонна ситенин белеткөөн, ийя улуз кажааларын бирөөзүн септеп дооскан болгаш бирөөзүн септеп турар. Кышыга бүтү белеткөөлөрүн чокшук үдө доосар.

Савадны ажаап албайн турар

Чөөн-Хемчик районунун «Искра» кезде ажы-агыл артелинин шөлдеринде чагай дүштүтүп савадны ажаап алдымын турар. Савад болза мал чегинеринде, мал алданга дөжөрүнө чүгүдө куралдары болурун керекке албайн турарында шөл сана хөтөөн савадлар-га хой көстүр.

Бо үдө күзгөлдө малчынар-ны-даа өскүлдөр болза савадны өй-шаа-биле болуп ап болур. Савад бөлбөс чорук күскү агыс андырылганга база шаштык болуп турар. Чыныг сөс-биле чүгүдө савад ажаап алышымынче кичөөгөй салдырмай турар. М. МАЖАА.

Эки уксаалыг хураганнар амыр дээш

Чөөн-Хемчик районунун «Искра» кезде ачкы-агыл артели хой малдын уксаалыг шынары сайырадыр дөш бо чылым 1000 хойну нарын дүктүгү кошкарларыг үрөй-биле тарып бодуларын планына.

Октябрь 11-ге чедир ол план күтүстөтүнгөн. Хой тарып бодулар ачкыды өш О. Базы-оолга баштаган колхозчулар туртугучулар турар. М. МОНГУШ.

«Чыныг келжегелиг шилерин» чымыдаан парала үндүрер, ол мыкаш саткылыг болгаш өскүлдү чымыдаан үндүрери-биле белеткөөн.

Эрте бурунгудан эгезеш бистин хүнеривиске чедир чымыдаан тыныштык ному белеткөөн, бо ному да улустан амьдыралынын яны-бүрү таланын илерейлеп көргүсөн. Орус мыдаан окулдурган С. В. Михальковтун «Дядя Степа — милиционер» деп, туртулар ному белеткөөн. База К. Арапчаанын «Сымын» деп ному чымыдаан туртуларга таарыштыр солун чуруктарыг кылдыр парала үндүрери-биле белеткөөн турар. Тыва тоолор орус мыдаа массалыг тиражтыг үнөр. Улустан тоолдарынын чымыдаан баштай-да парала турары бо болур.

Безде ачкы-агыл таланы-биле эвөн хой ному үнөр. Чжэе-дөргө, кадарчы П. Шведовтун «Каларчы ачкымын таланы-биле мөң дүржүлгө», А. Соскинниң — «Хой бурундун 5 килограмм нарын дүктү кырылар дөш», Т. Сундуйун «Семиргалтын дүң-дүңде ортук дөш», М. Банчымыранның — «Анык мадарын олардыр таланы-биле мөң дүржүлгө», В. Соколовтун — «Тыванын колхозтарында күш-ажылы организастарында болгаш төлөзүрине чаш чүлдөр», Т. А. Шведованың — «Инек бүрүнден 3000 литр сүттү саар дөш», И. И. Пемменонун — «Мал ачкымын өткыр продуктуларын бектеринин оруктары» болгаш онында өскө брошюралар тулаас парала-тымып үнөр.

Урталык баштаар чери оруу тулунага ажыдаар тускай эвеноу тургускан, оң удуруткучунага ажы-агыл дүржүлгө мергежилди Шымырал ирейн томуйлаан. Шележе, Адым-Ишкынын Соорже чоруткан азы оруктары калберти казып, чаап кылар дугайында бодунун боданын өөрү-биле сүмөлөшөп, Шымырал оруктарын кыдыртып өгөзөп. Баштайгы үдө кырган колхозчунун планынга чигинишкениннен эвөн арасы турган. Мында эвено келжигүннери боттарынын күзөлин эчизинге чедиргенер. Ниятинин чылы 20 ачкы ки черинде орун казып, эвөн каш өвөрүлгөргө кылым тургаш, эвеночулар машина орун үндүргөнөр. С. КОМБУ.

графичи ном үндүрер черин чыгырлар-биле дүштүр күтүстөпөй турар. Чжэе-дөргө, өртүр салбыр болза тускайлап турар үжүктөр-биле хандырылган, оң түннелде өге аттар болгаш тускайлап турар төкч чыныг аай болуп турар.

«Чыныг келжегелиг шилерин» чымыдаан парала үндүрер, ол мыкаш саткылыг болгаш өскүлдү чымыдаан үндүрери-биле белеткөөн.

Эрте бурунгудан эгезеш бистин хүнеривиске чедир чымыдаан тыныштык ному белеткөөн, бо ному да улустан амьдыралынын яны-бүрү таланын илерейлеп көргүсөн. Орус мыдаан окулдурган С. В. Михальковтун «Дядя Степа — милиционер» деп, туртулар ному белеткөөн. База К. Арапчаанын «Сымын» деп ному чымыдаан туртуларга таарыштыр солун чуруктарыг кылдыр парала үндүрери-биле белеткөөн турар. Тыва тоолор орус мыдаа массалыг тиражтыг үнөр. Улустан тоолдарынын чымыдаан баштай-да парала турары бо болур.

Безде ачкы-агыл таланы-биле эвөн хой ному үнөр. Чжэе-дөргө, кадарчы П. Шведовтун «Каларчы ачкымын таланы-биле мөң дүржүлгө», А. Соскинниң — «Хой бурундун 5 килограмм нарын дүктү кырылар дөш», Т. Сундуйун «Семиргалтын дүң-дүңде ортук дөш», М. Банчымыранның — «Анык мадарын олардыр таланы-биле мөң дүржүлгө», В. Соколовтун — «Тыванын колхозтарында күш-ажылы организастарында болгаш төлөзүрине чаш чүлдөр», Т. А. Шведованың — «Инек бүрүнден 3000 литр сүттү саар дөш», И. И. Пемменонун — «Мал ачкымын өткыр продуктуларын бектеринин оруктары» болгаш онында өскө брошюралар тулаас парала-тымып үнөр.

Урталык баштаар чери оруу тулунага ажыдаар тускай эвеноу тургускан, оң удуруткучунага ажы-агыл дүржүлгө мергежилди Шымырал ирейн томуйлаан. Шележе, Адым-Ишкынын Соорже чоруткан азы оруктары калберти казып, чаап кылар дугайында бодунун боданын өөрү-биле сүмөлөшөп, Шымырал оруктарын кыдыртып өгөзөп. Баштайгы үдө кырган колхозчунун планынга чигинишкениннен эвөн арасы турган. Мында эвено келжигүннери боттарынын күзөлин эчизинге чедиргенер. Ниятинин чылы 20 ачкы ки черинде орун казып, эвөн каш өвөрүлгөргө кылым тургаш, эвеночулар машина орун үндүргөнөр. С. КОМБУ.

«Ортаакы вектерин төөгүзү» (автор Космакский) кымыг частырылгы болуп үгөн: «Бурунгу дөргөй чаш үениг ортузуна болурун ол үени ортаакы вектер деп каш катан улуз. Ам 1959 чылдын тематиктиг планы чыгааттыг. Мынчанга, келер чылым ном үндүрер чер бодунун ачкымынга турган частырыларын катантаса, бүлүгү үндүрүп турар продукциянын шынары өскүлдөр, номнарын, журналдарын болгаш плакаттарын идея-политиктиг дөңдөлөн бектер дөш күштү салыр. М. ДЕЛЕГ, Тыванын ном үндүрер черинин директору.

